

Володимир Пилипович

ЛИСТИ ІВАНА МІРЧУКА ДО МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО

Епістолярій Івана Мірчука міжвоєнної доби залишається недостатньо дослідженим. Особливо – листування часів його роботи й директорства в Українському науковому інституті в Берліні (1927–1945). Як нам відомо, наразі було опубліковано тільки один Мірчуків німецькомовний лист, що його Олег Песчаний підготував до друку й видав разом із українським перекладом [Песчаний 2001].

У 2024 році Центральний державний історичний архів України (м. Львів) надав у відкритий доступ цифрову копію однієї зі справ [ЦДІАЛ]¹ фонду Андрея Шептицького, яка містить матеріали, важливі в контексті епістолярію Мірчука. Зареєстрована за №152, ця справа, згідно з архівним описом, містить листи українських навчальних закладів, студентських організацій Австрії, Бельгії, Німеччини та ін. до Шептицького щодо діяльності та надання грошової допомоги. З матеріалів справи до кореспонденції 1927–1939 років належать 42 архівні одиниці – аркуші 64-105. Листів від співробітників Українського наукового інституту в Берліні, адресованих митрополитові Шептицькому, є 23, усі машинописні, на фірмових бланках Інституту.

Значну їх частину становлять листи, що містять різноманітні прохання очільників і співробітників інституції до митрополита. У першому з них – від 5 серпня 1927 р. (арк. 64) – директор Інституту Дмитро Дорошенко поручає митрополитові стипендіанта Інституту Петра Вергуна², який подається до Львова для висвячення в пресвітери. Дорошенко просить, щоби митрополит дозволив Вергунові потім повернутися до Берліна для продовження навчання в Інституті.

У листі від 25 лютого 1932 р. Зенон Кузеля інформує митрополита про заходи зі створення в Інституті центральної українознавчої бібліотеки та просить, щоб дієцезіальна бібліотека у Львові й інші церковні бібліотеки надсилали в обмін до Інституту книжкові дублети та примірники церковно-релігійної періодики, а також посприяли замовленню низки інших видань (арк. 65-65 зв.).

© В. Пилипович, 2025

Наукова редакція Іллі Давіденка.

¹ Далі посилання на цей матеріал подаються в круглих дужках із наведенням номера сторінки після скорочення арк.. Прізвище автора і рік видання при цьому не зазначаються.

² Петро Вергун (1890–1957) – церковний діяч УГКЦ, доктор філософії. У 1927 р. висвячений на пресвітера, служив у Берліні. Асистент кафедри церковної історії Берлінського університету, автор праць з історії Церкви.

Представник кураторії Інституту³ Олександр Скоропис-Йолтуховський у листі від 24 червня 1932 р. (арк. 69-71) інформує митрополита про фінансову скруту Інституту, спричинену економічною кризою в Німеччині, і просить надати допомогу, яка дозволила б забезпечити його подальше існування: «Щоби показати, яких надзвичайних мір треба було вжити для рятунку ситуації, скажу тільки, що оба професори Інституту Мірчук і Кузеля працюють від 1 січня 32. зовсім безплатно. Це не може продовжуватися далі, бо ж вони – емігранти без ніяких матеріальних засобів» (арк. 70). Лист закінчується проханням: «В надії, що Ваша Експецеленція, розуміючи вагу і значіння таких установ, як наш Інститут, прийде нам на поміч з одноразовою допомогою, яка би могла заступити поміч українського громадянства» (арк. 71).

В окрему групу можна виділити десяток листів, адресованих митр. Шептицькому й підписаних директором Інституту Мірчуком (деякі з них за підписом також і заступника куратора Інституту Скорописа-Йолтуховського). Це витримані в традиційній конвенції новорічні та святочні вітання з нагод Різдва Христового, Нового року й Великодня (арк. 73, 77, 83, 88, 96, 98, 99, 102, 104), а також дня народження митрополита – за підписом Скорописа-Йолтуховського й секретаря Інституту В. Мельничука (арк. 87).

У тій самій справі містяться також 8 німецькомовних друкованих повідомлень про публічні лекції співробітників Українського наукового інституту в Берліні. Більшість мають форму поштової листівки, де на аверсі надрукована назва й адреса Інституту, нижче – день, дата й місце, де відбудеться лекція, її назва жирним друком, а в самому низу – наукове звання, ім'я і прізвище лектора. На реверсі ліворуч надрукована назва Інституту і його берлінська адреса, праворуч – місце для адреси одержувача й поштової марки. Серед лекторів, повідомлення про чий лекції переслано митрополитові Шептицькому, крім Мірчука були такі відомі науковці, як Зенон Кузеля (арк. 85), Освальд Бургардт (Юрій Клен), тоді викладач української мови і літератури в університеті Мюнстера (арк. 100), барон Болько фон Ріхтгофен, декан філософського факультету Університету Альберта в Кьонігсберзі (арк. 97), і Борис Крупницький (арк. 105). На першому повідомленні про лекцію Мірчука вказано, що відбудеться вона в п'ятницю 3 травня 1935 р. у 28-й лекційній залі Університету Фридриха-Вільгельма в Берліні й називатиметься «Український світогляд у його головних рисах і основних елементах» (*Die Ukrainische Weltanschauung in ihren Hauptzügen und Grundelementen*⁴) (арк. 84). Чергова лекція Мірчука відбулася в п'ятницю 17 квітня 1936 р. у цій же 28-й лекційній залі Університету й мала назву «Роль демонічного в росіян і українців» (*Die Rolle des Dämonischen bei den Russen und bei den Ukrainern*⁵) (арк. 93). Із цією доповіддю Мірчук уперше виступив на VI Міжнародному конгресі релігієзнавців у Брюсселі 1935 р. У надрукованому на окремому аркуші Списку лекцій зимового семестру 1936–1937 р. Українського наукового інституту в Берліні серед інших лекторів згадано Мірчука з лекцією «Головні інтелектуальні течії в сучасній Україні» (*Die vorherrschenden geistigen Strömungen in der zeitgenössischen Ukraine*) (арк. 105).

Нижче вперше друкуються 7 ділових листів Мірчука (два з них за підписом також Скорописа-Йолтуховського), що ілюструють діяльність Інституту та відносини з митрополитом Шептицьким. Зокрема, у двох листах – п'ятому (від 3 лютого

³ Структура, що опікувалася організаційними та фінансовими справами Інституту [Мірчук 1949: 87].

⁴ Публікація: [Mirtschuk 1935].

⁵ Публікація: [Mirtschuk 1936].

1936 р.) і сьомому (від 9 квітня 1936 р.) – ідеться про Антіна Романюка, якому на прохання митрополита Шептицького Український науковий інститут в Берліні надав стипендію для навчання у Вищій школі технічній⁶ Вільного Міста Данціга⁷. У підсумку Романюк таки зміг стати студентом цієї школи, в якій у міжвоєнний період вчилася і яку закінчила значна група українців. Як студент Романюк став членом студентської корпорації «Чорноморе» [Шиприкевич 1979b], позапартійної організації, на запрошення якої з доповідями в Данцігу в 1920–1930-х рр. виступав у т.ч. Мірчук: «Шукаючи світоглядних підстав для своєї корпорації, члени “Чорноморя” зв’язуються з Юрієм Липою, Теофілем Кострубою, проф. Іваном Мірчуком та Василем Кучабським. Під впливом тих духовних батьків “Чорноморе” приймає засаду, що воно виховує своїх членів у національно-державницькому дусі на самостійно думаючих громадян на користь будучої української держави» [Шиприкевич 1979а: 73]. Так само, у п’ятому листі (від 3 лютого 1936 р.), Мірчук клопотався про допомогу для студента берлінської консерваторії⁸ Євгена Цимбалістого (1909–1966), якому бракувало коштів на оплату навчання, а вже в листі шостому (від 24 лютого 1936) дякував митрополитові за переслани гроші.

Листи публікуються з повним збереженням їхнього правопису.

1.

UKRAINISCHES
WISSENSCHAFTLICHES INSTITUT
IN BERLIN

BERLIN, DEN 9. червня 1932
W 56, FRANZÖSISCHE
STRASSE 28
A6 MERKUR 4214

Ч. 572.

ДО ЙОГО ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ
ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕНІЙШОГО МИТРОПОЛИТА ГАЛИЦЬКОГО
КИР АНДРЕЯ ГРАФА ШЕПТИЦЬКОГО

у Львові

В а ш а Е к с ц е л е н ц і є !

Звертаємось до Вашої Ексцеленції, як до мецената української культури й науки з уклінним проханням не відмовити Українському Науковому Інституту в Берліні ласкавої підтримки в тяжкій для нього часи. Загальна господарська криза в Німеччині, що триває вже від довшого часу і з кожним днем набирає що раз то гостріших форм, відбилася на становищі Інституту особливо тяжко; від початку біжучого року відмовлено йому цілковито дальшої підмоги.

Не вважаємо потрібним розписуватися довго про значіння Інституту для українського національного життя за кордоном, він так само як український університет в Празі є одним з представників нашої культури й науки перед міродатними чинниками на чужині. На його рахунок треба записати

⁶ Заклад вищої освіти. Від 1945 р. має назву Іданська політехніка (прим. ред.).

⁷ Вільне Місто Данціг – державне формування, створене після Першої світової війни під протекторатом Ліги Націй. Територіально включало місто Данціг та наближені населені пункти. Перебувало у митному союзі з Польщею (прим. ред.).

⁸ Найімовірніше, ідеться про Консерваторію Штерна – берлінський приватний заклад вищої освіти. Цю консерваторію 1936 р. було націоналізовано й перейменовано на Консерваторію імперської столиці Берліна (прим. ред.).

безперечно той факт, що повстали другі подібні йому установи, а саме *Cercle d'Etudes ukrainiennes*⁹ в Парижі¹⁰ і Український Науковий Інститут у Варшаві¹¹. Чого українцям в цих країнах не пощастило б досягти ніякою пропагандою і ніякими політичними зв'язками, це досягнуто завдяки тільки самому існуванню Українського Наукового Інституту в Берліні. Зв'язки з науковими установами всього світу, численні виклади на українські теми по високих школах Німеччини, участь в міжнародних наукових з'їздах, видавання публікацій (*Abhandlungen* та *Mitteilungen*), внесення обильних /арк. 66/ відомостей про Україну до енциклопедій такого всесвітнього значіння, як Брокгауз, Маєр, Гердер і інші, створення першої бібліотеки українознавства в середній Європі, заведення українських відділів у всіх більших бібліотеках, у всіх інститутах та семінарах славянознавства на заході, а врешті виховання гурту української молоді в західно-європейській культурі, молоді, з якої вже за короткий час декілька одиниць успішно зайняли місце у відповідальній науковій праці (проф. др. Чехович, доцент др. Крупницький, др. Гнатшак, др. Оляччин і ін.) – все це неоціннімі вартості для українського народу, особливо тепер на румовищі першої спроби нашого державного будівництва.

І ось цим здобуткам нашої скромної праці загрожує велика небезпека, може більша й грізніша, ніж та, що нависла над нашими високими школами в Чехії¹². Ми досі мовчали про неї, та й далі публічно голосити не будемо, щоби не викликати непотрібного занепокоєння; натомість звертаємось до Тих, кому лежало майбутнє української культури на серці, з проханням о поміч.

Найбільш утруднює наше становище супроти цих кол, які досі матеріально підтримували Інститут, факт, що сам край до тепер не думав про хоч би частинне його фінансове забезпечення. Виходить отже для чужинців менш ознайомлених з нашим станом, що українці або не цікавляться зовсім власними культурними установами за кордоном, або не в стані виявити в цьому напрямі конечної активності. Проти такого для нашої загальної справи шкідливого погляду можемо з успіхом боротися тільки тоді, коли наші відповідальні чинники та особи підуть нам на поміч з більшою бодей одноразовою допомогою на час теперішньої скрути. Це є стара істина, що не варто піддержувати того, хто сам про себе не дбає – і як раз в таких незavidнім становищі стоїмо ми зараз перед чужинцями, бо трудно с л о в а м и збити той висновок, до якого примушують ф а к т и . /арк. 67/

Ми знаємо добре, що причиною позірної байдужості нашого громадянства є просто факт, що піднявши на себе великий і незвичайний тягар визвольної боротьби, ми кидаємось від одного тяжкого завдання до другого і що тягар цей нам ще не по силі. Але ж на це нема ради: не схочемо нести тягару зв'язаного зі здобуттям знання й науки, то будемо мусіли нести вдасятеро тяжчий тягар темноти й неволі...

Стоячи перед загрозою, що той український культурний огник, що нам його на вигнання пощастило запалити, ось-ось погасне замість того, щоб розгорітись в пишне сяйво, звертаємось до Вашої Ексцеленції з уклінним проханням не дати загинути установі, яка високо несе прапор української культури в одній з найбільших держав світу. Ми досі не звертали до нікого, як довго не було пекучої потреби, але грізна небезпека, альтернатива бути або не бути змушує нас до цього кроку.

⁹ Тут і далі курсив у основному тексті листів позначає друкований курсивний текст з оригінальних машинописних листів.

¹⁰ Cercle d'études franco-ukrainiennes (Гурток франко-українських студій) – французько-українська громадська організація, заснована 1918 р. в Парижі, голова – Федір Савченко. Видавала інформаційні брошури й листівки, які популяризували українську справу у Франції.

¹¹ Ukraiński Instytut Naukowy w Warszawie (Український Науковий Інститут у Варшаві) – науковий інститут, заснований у 1930 р. Зокрема, серед видань Інституту були: К. Чехович. *Олександр Потебня: український мислитель-лінгвіст* (1931); Дмитро Чижевський. *Філософія Г. С. Сковороди* (1934).

¹² Ідеться про Український вільний університет у Празі (у 30-х роках скорочені державні дотації), Вищий педагогічний інститут імені Михайла Драгоманова у Празі (у 1933 р. закритий), Українська господарська академія в Подєбрадах (у 1935 р. закрити).

Рівночасно можемо висловити переконання, що з моментом, коли українське громадянство допоможе своїй установі до перебуття цієї критичної хвилі, відкриються знову ці джерела, із яких інститут досі черпав свої матеріальні засоби.

В надії, що Ваша Ексцеленція у своєму розумінню для всіх культурно-національних потреб українського народу, та у своїй глибокій жертвенності не відмовлять інституту своїєї помочи, о[с]¹³таємо з висловами найглибшої пошани.

<Ол. Скоропис-Йолтуховський>¹⁴

За Кураторію Інституту

<Мірчук>

Директор Інституту

<Р. С. Щойно цими днями пруське М-во Культів дало офіційну згоду на відкриття на Берлінським Університеті доцентури української мови і краєзнавства (Landeskunde), прийнявши нашого кандидата, Дра З. Кузеля. Щоби добитися цього так для нас важного кроку пішли ми на те, що взяли на себе зобов'язання оплати лектора, бо без цього героїчного при теперішнім стані нашої каси і виглядів на будуче, годі було досягнути чогось позитивного¹⁵>.

/арк. 68/

2.

UKRAINISCHES
WISSENSCHAFTLICHES INSTITUT
IN BERLIN

№.1142

BERLIN, DEN 25 листопада 1932
W 56, FRANZÖSISCHE
STRASSE 28
A6 MERKUR 4214

До ЙОГО ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ
КИР АНДРЕЯ ГРАФА ШЕПТИЦЬКОГО
ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННІЙШОГО МИТРОПОЛИТА ГАЛИЦЬКОГО

у Львові.

Ваша Ексцеленціє !

Дирекція Українського Наукового Інституту в Берліні має за честь переслати Вам, Ваша Ексцеленціє, плян роботи на шкільний 1932/33 рік.

<Прийміть Ваша Ексцеленціє вирази найбільшої пошани

відданий Мірчук>

/арк. 72/

¹³ Тут і далі в обраних місцях тексту у квадратних дужках подані пропущені при друці літери.

¹⁴ Тут і далі курсивом у кутових дужках подано підписи і/або рукописні додатки до машинописного тексту листів.

¹⁵ Постскрипtum написаний рукою Скорописа-Йолтуховського.

3.

UKRAINISCHES
WISSENSCHAFTLICHES INSTITUT
IN BERLIN

BERLIN, DEN ~~21. лютого~~ 1934
~~W 8, FRANZÖSISCHE STRASSE 28~~
~~A6 MERKUR 1214~~
02 BREITESTRASSE 36,
AUFANG 5.
TEL. E 1 BEROLINA 1214¹⁶.

До
ЙОГО ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ МИТРОПОЛИТА КИР АНДРЕЯ
ГРАФА ШЕПТИЦЬКОГО

у Львові.

Ваша Ексцеленціє !

Щиро дякую за висилку грошей, котрі, мабуть, незабаром прийдуть і за заходи довкола уможливлення проф. Масютинові¹⁷ зготовити відбитку портрету Хмельницького. Рівночасно повідомляю Вашу Ексцеленцію, що портрет Мазепи передав я в Данцігу особисто на руки представника української парламентарної репрезентації посла д-ра Загайкевича¹⁸, котрий обіцяв передати його Вашій Ексцеленції.

Залишаюся з висловами найглибшої до Вашої Ексцеленції пошани.

<відданий Мірчук>
Директор Інституту
/ арк. 79/

4.

UKRAINISCHES
WISSENSCHAFTLICHES INSTITUT
IN BERLIN

BERLIN, DEN 29. березня 1934
W 8, FRANZÖSISCHE STRASSE 28
A6 MERKUR 1214

До ЙОГО ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕНСТВА МИТРОПОЛИТА
КИР АНДРЕЯ ГРАФА ШЕПТИЦЬКОГО

у Львові.

Ваша Ексцеленціє!

В першу чергу просимо Вашу Ексцеленцію прийняти від нас вирази глибокої подяки за матеріяльну поміч у висоті 100 долярів нашому мистцеві професору Масютинові. Гроші прийшли з Відня через Ляйпціг щойно перед кількома днями. Професор Масютин подякує розуміється Вашу Ексцеленцію також особисто. Портрет Мазепи передано було при нагоді побуту Директора Інституту в Данцігу п. маршалкові Загайкевичу з проханням вислати його вже в

¹⁶ В оригіналі надруковані на бланку реквізити Інституту закреслено кольоровим маркером. Інші реквізити подано нижче, ймовірно, як відтиск кольорової печатки (прим. ред.).

¹⁷ Василь Масютин (1884–1955) – графік, медальєр, гравер. У 1933 р. виконав гравюру з портретом Івана Мазепи в стилі західноєвропейських гравюр XVIII сторіччя. Жив у Берліні.

¹⁸ Володимир Загайкевич (1876–1949) – політичний діяч Перемишльщини, посол до австрійського та польського парламентів, у 1928–1930 рр. віце-маршалок Союму. Помер у Західній Німеччині.

краю або передати Вашій Ексцеленції, тому що першу посилку з цим портретом завернув митний уряд у Львові. Є це скромний дарунок Українського Наукового Інституту для Вашої Ексцеленції в подяку за ту моральну і матеріальну поміч, яку Ваша Ексцеленція уділяють Інституту. Рівночасно висилаємо для Вашої Ексцеленції, однаке на адресу Національного Музею прекрасний альбом (50 на 75 см) з репродукціями теракот Мікель-Анджельо, рівнож як дарунок від Інституту. На кінець маємо за честь подати Вашій Ексцеленції до відома, що Кураторія Інституту рішила одноголосно дати до диспозиції Вашій Ексцеленції одну стипен/арк. 80/дію (85 марок місячно) починаючи з першого квітня цього року. Просимо Вашу Ексцеленцію тільки о молодого здорового на душі і тілі кандидата, який би хотів працювати та вмів би використати всі можливості для цього, які дає Берлін. Тому що початок семестру становлений на 5. травня то вистарчить, оскільки кандидат Вашої Ексцеленції приїде до Берліну в другій половині квітня. При цій нагоді пересилаємо Вашій Ексцеленції від імени Кураторії і всього Наукового Інституту в Берліні найщиріші святочні побажання і залишаємося з виразами глибокої до Вашої Ексцеленції пошани.

<О. Скоропис-Йолтуховський>
Голова Кураторії

<Мірчук>
Директор Інституту
/арк. 81/

5.

UKRAINISCHES
WISSENSCHAFTLICHES INSTITUT
IN BERLIN

BERLIN, DEN 3. лютого 1936.
C 2, BREITESTRASSE 36,
AUFANG 5.
TEL. E 1 BEROLINA 1214

До
Його Ексцеленції
Високопреосвященного Митрополита Кир АНДРЕЯ
Графа ШЕПТИЦЬКОГО

у Львові.

Ваша Ексцеленціє !

Маємо за шану відписати у справі п.Антоня Романюка, що з припоручення Вашої Ексцеленції, звернувся до нашого Інституту з проханням о уділення йому стипендії для закінчення політехнічних студій. Нажаль до часу впливу його прохання вже вільними стипендіями Кураторія Інституту не розпоряджала. Оскільки однак в майбутньому тільки Інститут матиме якісь вільні фонди, то розуміється Кураторія візьме в першу чергу і з найбільшою увагою прохання п. Романюка, щоб полагодити його згідно з думкою Вашої Ексцеленції.

Дозволю собі звернутися до Вашої Ексцеленції ще в одній справі: а саме ходять о студента співів Євгена Цимбалістого, котрого свого часу Їх Ексцеленція допоручили. П. Цимбалістий оправдав себе як студент музики під кожним оглядом як найліпше, але нажалъ заплата високого шкільного на консерваторії (щось із 220.– марок за цей семестр) рішуче сягає поза його фонди. Так само Інститут зараз не є в стані чим небути помогти своєму стипендіятові матеріально поза стипендією 85.– марок, котра лише вистарчає на прожиття. Може Ваша Ексцеленція знайдуть яку небути можливість допомогти п. Цимбалістому в його скрутній ситуації.

Прошу Вашу Ексцеленцію прийняти вислови моєї найглибшої відданости та пошани

<Мірчук>
Директор Інституту
/арк. 89/

6.

UKRAINISCHES
WISSENSCHAFTLICHES INSTITUT
IN BERLIN

BERLIN, DEN 24. АЮТОГО 1936
C 2, BREITESTRASSE 36,
AUFANG 5.
TEL. E 1 BEROLINA 1214

До

Його Ексцеленції Високопреосвященного
Митрополита Кир АНДРЕЯ Графа ШЕПТИЦЬКОГО

у Львові.

Ваша Ексцеленціє!

Насамперед дозволю собі скласти свою найсердечнішу подяку Вашій Ексцеленції за допомогу в розмірі 200.– злотих прислану на оплату шкільного п. Цимбалістого. Ця допомога матиме для здібного студента не лише матеріальне але й передовсім моральне значіння.

Щодо кандидатури п.Романюка, то маю за честь запевнити Вашу Ексцеленцію, що прохання ре-комендоване Вашою Ексцеленцією постараємося узгодити при першій же нагоді вільної вакансії.

Просимо Вашу Ексцеленцію прийняти вислови в глибокій пошані

<Мірчук>

Директор Інституту

/ арк. 91/

7.

UKRAINISCHES
WISSENSCHAFTLICHES INSTITUT
IN BERLIN

BERLIN, DEN 9 квітня 1936
C 2, BREITESTRASSE 36,
AUFANG 5.
TEL. E 1 BEROLINA 1214

ІХ ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННОМУ І
ВСЕСВІТАЙШОМУ КИР АНДРЕЄВІ ГР.¹⁹ ШЕПТИЦЬКОМУ
МИТРОПОЛИТОВІ ГАЛИЦЬКОМУ

у Львові.

ВАША ЕКСЦЕЛЕНЦІЄ

В першу чергу прошу прийняти від професорської колегії та студентів Українського Наукового Інституту в Берліні найщиріші побажання з нагоди Свята Воскресення Христового; рівночасно хочу подати Вашій Ексцеленції приємну вістку, що куратор Інституту проф. Пальме²⁰ уділив кандидатів Вашої Ексцеленції п-ві Романюкові стипендію на техніці в Данцігу на слідуючих умовах: Інститут оплачує п. Романюкові усі оплати шкільні на Високий Школі Технічній в Данцігу а окрім того випла-

¹⁹ Імовірно, друкарська помилка (прим. ред.)

²⁰ Антон Пальме (1872–1943), німецький славіст.

чує йому через ректорат Техніки місячно 100. гульд.²¹ на утримання. Ми свідомі цього, що 100. гульд. вистарчає тільки на дуже скромний прожиток, однак Інститут не розпоряджає ніякими зайвими фондами, бо з дотеперішніх стипендіятів ніхто не уступив і через це вільного місця не було. Щоби однак задовольнити бажання Вашої Ексцеленції Інститут поставив до диспозиції п. Романюкові свої останні збереження.

Прошу прийняти вирази найглибшої пошани

<відданий Мірчук>
/ арк. 92/

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Архівні матеріали

ЦДІАЛ. (1917-1939). Листи українських навчальних закладів, студентських організацій Австрії, Бельгії, Німеччини та ін. до Шептицького А. про діяльність та надання грошової допомоги. Шептицький Андрей (Роман-Марія-Олександр) (1865-1944), граф, митрополит Галицький греко-католицької Церкви, архієпископ Львівський, єпископ Кам'янець-Подільський, культурний і церковний діяч, меценат, дійсний член НТШ (Ф. 358, Оп. 1, спр. 152). Центральний державний історичний архів, м. Львів, Львів. <https://archium.tsdial.archives.gov.ua/file-viewer/232731#file-713911>

Друковані видання

Мірчук, І. (1949). Український Науковий Інститут в Берліні. *Сьогочасне й минуле: Вісник українознавства*, 1-2, 87-90. <https://diasporiana.org.ua/periodika/2525-sogochasne-y-minule-1949-ch-1-2/>

Песчаній, О. (2001). Український науковий інститут у Берліні. *Український археографічний щорічник: Нова серія*, 5/6, 152-162. https://shron1.chtyvo.org.ua/Peschanyi_Oleh/Ukrainskyi_naukovyi_instytut_u_Berlini.pdf?

Шиприкєвич, В. (1979а). Український студентський осередок в Данцігу в роках 1921-1945. Спроба історичного огляду. In В. Шиприкєвич (Ed.), *Пропамятна книга данцігерів. Історичні нариси та спомини колишніх студентів Політехніки Вільного Міста Данцігу 1921-1945* (сс. 21-109). Філадельфія, Торонто, Нью-Йорк: Архівна Комісія Данцігерів. <https://diasporiana.org.ua/ukrainica/8738-proopam-yatna-kniga-dantsigeriv-istorichni-narisi-ta-spomini-kolishnih-studentiv-politehniki-vilnoro-mista-dantsigu-1921-1945/>

Шиприкєвич, В. (1979б). Алфавитний список осіб, що студіювали на Політехніці Вільного Міста Данцігу (1921-1945). In В. Шиприкєвич (Ed.), *Пропамятна книга данцігерів. Історичні нариси та спомини колишніх студентів Політехніки Вільного Міста Данцігу 1921-1945* (сс. 215-217). Філадельфія, Торонто, Нью-Йорк: Архівна Комісія Данцігерів. <https://diasporiana.org.ua/ukrainica/8738-proopam-yatna-kniga-dantsigeriv-istorichni-narisi-ta-spomini-kolishnih-studentiv-politehniki-vilnoro-mista-dantsigu-1921-1945/>

Mirtschuk, I. (1935). Die ukrainische Weltanschauung in ihren Hauptzügen und Grundelementen. *Ukrainische Kulturberichte des Ukrainischen Wissenschaftlichen Institutes in Berlin*, 18, 1-5.

Mirtschuk, J. (1936). Die Rolle des Dämonischen bei den Russen und bei den Ukrainern. *Forschungen und Fortschritte. Nachrichtenblatt der deutschen Wissenschaft und Technik*, 22, 272-274.

Одержано 15.01.2025

²¹ Гульден – грошова одиниця Вільного міста Данціга.

REFERENCES

Archive documents

TsDIAL. (1917-1939). Letters from Ukrainian educational institutions, student organizations in Austria, Belgium, Germany, etc. to A. Sheptytskyi regarding their activities and provision of financial aid. Sheptytskyi Andrei (Roman-Maria-Oleksandr) (1865-1944), count, Metropolitan of Galicia of the Greek Catholic Church, Archbishop of Lviv, Bishop of Kamianets-Podilskyi, cultural and church figure, philanthropist, member of the Ukrainian Scientific Society. (F. 358, Op. 1, f. 152). Central State Historical Archive in Lviv, Lviv. <https://archium.tsdial.archives.gov.ua/file-viewer/232731#file-713911>

Printed editions

- Mirchuk, I. (1949). Ukrainian Scientific Institute in Berlin. [In Ukrainian]. *Siogochasne i mynule: Visnyk ukraiinoznavstva*, 1-2, 87-90. <https://diasporiana.org.ua/periodika/2525-sogochasne-y-minule-1949-ch-1-2/>
- Mirtschuk, I. (1935). Die ukrainische Weltanschauung in ihren Hauptzügen und Grundelementen. *Ukrainische Kulturberichte des Ukrainischen Wissenschaftlichen Institutes in Berlin*, 18, 1-5.
- Mirtschuk, J. (1936). Die Rolle des Dämonischen bei den Russen und bei den Ukrainern. *Forschungen und Fortschritte. Nachrichtenblatt der deutschen Wissenschaft und Technik*, 22, 272-274.
- Pieschanyi, O. (2001). Ukrainian Scientific Institute in Berlin. [In Ukrainian]. *Ukrainskyi arkeo-grafichnyi shchorichnyk: Nova seriia*, 5/6, 152-162. https://shron1.chtyvo.org.ua/Peschanyi_Oleh/Ukrainskyi_naukovyi_instytut_u_Berlini.pdf?
- Shyprykevych, V. (1979a). The Ukrainian student community in Danzig in the years 1921-1945. An attempt at a historical overview. In V. Shyprykevych (Ed.), *A memorial book of Danzigers. Historical Essays and Memoirs of Former Students of the Polytechnic of the Free City of Danzig, 1921-1945* (pp. 21-109). [In Ukrainian]. Philadelphia, Toronto, New-York: Danziger Archive Commission. <https://diasporiana.org.ua/ukrainica/8738-proopam-yatna-kniga-dantsigeriv-istorichni-narisi-ta-spomini-kolishnih-studentiv-politehniki-vilnoro-mista-dantsigu-1921-1945/>
- Shyprykevych, V. (1979b). An alphabetical list of people who studied at the Polytechnic of the Free City of Danzig (1921-1945). In V. Shyprykevych (Ed.), *A memorial book of Danzigers. Historical Essays and Memoirs of Former Students of the Polytechnic of the Free City of Danzig, 1921-1945* (cc. 215-217). [In Ukrainian]. Philadelphia, Toronto, New-York: Danziger Archive Commission. <https://diasporiana.org.ua/ukrainica/8738-proopam-yatna-kniga-dantsigeriv-istorichni-narisi-ta-spomini-kolishnih-studentiv-politehniki-vilnoro-mista-dantsigu-1921-1945/>

Received 15.01.2025

Volodymyr Pylypovych

Letters by Ivan Mirchuk to Metropolitan Andrey Sheptytsky

The first annotated publication of the selected letters by Ivan Mirchuk to Metropolitan Andrey Sheptytsky, which are part of the correspondence of the Ukrainian Scientific Institute in Berlin with Metropolitan Andrey.

Володимир Пилипович

Листи Івана Мірчука до митрополита Андрея Шептицького

Перша коментована публікація вибраних листів Івана Мірчука до митрополита Андрея Шептицького, що є частиною кореспонденції Українського наукового інституту в Берліні з митр. Андреем.

Volodymyr Pylypovych, honorary doctor of the Ukrainian Catholic University (Lviv), long-term editor and employee in the South-Eastern Scientific Institute (Przemyśl) and the yearbook of the "Przemyśl Archeparchyal Information" (Przemyśl-Warsaw Archdiocese of the UGCC, Poland).

Володимир Пилипович, почесний доктор УКУ, багаторічний редактор і співробітник Південно-Східного Наукового Інституту в Перемишлі та щорічника «Перемиські архієпархіяльні відомості» Перемишльсько-Варшавської Архієпархії УГКЦ в Польщі.

e-mail: volod.pylyp@gmail.com
